

OPRAVDOVÝ
KREŠŤAN
 POLITICKÝ A SPOLOČENSKÝ TYŽDENNÍK.

Predplatná cena:
 Na celý rok 4 kor. — hal.
 Na pol roka 2 „ — „
 Na štvrt roka 1 „ — „
 Jednotlivé číslo 6 halierov.

Vychodi každú nedelu.
 Zodpovedný redaktor a vydavateľ:
VIKTOR HORNYÁNSZKY.

Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti,
 VI. okr., Aradi-utca 14.
 Sem sa majú posielat predplatky a dopisy.
 Nevyplatené listy sa neprijímajú.

Na salaši.

Ženské spolky a — ľud.

— Podáva: Kysučan. —

V našej vlasti už hodný čas v peknom počte účinkujú ženské spolky.

Šľachetnomyslné ženské spolčily sa z toho chvalitebného cieľa, aby sotrelý slzy úbohého ľudu, jeho chudobu, biedu uľavily, osíralých dietok sa zaujali.

Je to veľký a vznešený cieľ. Také krásne pole milosrdenstva je toto, po jehožto cestách najzdarilejšie môže chodiť útle ženské pokolenie. Lebo žena je nepremožiteľná, keď žiada, prosí; divná moc, keď slzy vysušuje, pot sotiera.

Preto ct. čitatelia moji, keď počujete o ženských spolkoch, keď daktorý člen tohto šľachetného spolku zaklope vám na dvere srdca, zdvihnite klobúk a otvorte srdcia vaše! Jedna-jediná malá miera zbožia, pokrmu alebo jakýkoľvek dar sa nalezne v dome na všetko dobré súceho gazdu. Nenie taký kúsok chleba, z ktorého by sme si nemohli od úst odtrhnúť čo len raz zahryznúť. Nenie takej mierky zbožia, z ktorej by sme nemohli za hrsť chudobnému udeliť.

Práve preto ct. čitatelia, nemyslite si, že účinkovanie ženských spolkov, toto pekné, vznešené povolanie, je len výsadou paničiek.

Účinkovanie ženských spolkov by len vtedy bolo mocné, keď by sa v každej stolici, v každom meste, v každej obci utvoril taký spolok. Už trebárs samostatne, trebárs jako filiálka jedného väčšieho spolku!

A keď by v tomto spolku mala účasť manželka magnátova, úradníkovca, kupcovca, priemyselníkovca a gazdovca.

Vy gazdinky! ani neviete, čo by ste mohli urobiť v jednej obci, keď by ste sa spolčily na dozeranie chudobných a sirôt!

Stalo sa to v Siroticiach, že v jednom dome behom jedného týždňa zomreli gazda aj gazdiná. Dvoje osíralých detí plakalo tam pri truhle, že sa srdce ľudske skoro puklo nad nimi. Zpomedi zien ushovorilo sa desať, že tieto dve sirotky z celej svojej sily a možnosti budú opatrovať, vydržiavať.

Hľa, tieto dobré ženy sa v skutočný ženský spolok dali, keď sa s takou šľachetnou vôľou na taký pekný cieľ ushovorily.

Či by to nemohly urobiť všetky dedinské ženy, nielen na videnie takejto truhly a sirôt, ale aj na príhodu takúto?

Ale veru áno!

Preto my za veľmi cieľuprimané, požehnané držíme, keď jedon ženský spolok — stoličný alebo mestský — aj dedinské žieničky do svojho kruhu účinkovania vtiahne!

Aspoň, jako podporujúce!

A podporujúcu taksu by nemusely viazať k určitej členovskej takse.

Tá dedinská žena alebo dievča, ktorá pod uplynutím jedného roku len voláčim prispeje ku vznešeným cieľom šľachetného ženského spolku, tá nech bude podporujúcim členom spolku!

Koľko a koľko srdc by sa otvorilo tam v obci pre chudobný ľud? Koľké tisíc násobné prejavovania skutkov milosrdenstva by sme mohli pozorovať tu i tam . . .

Ani Pán Boh nehľadá na veľký dar!

V jerusalemskom kostole pár holubov malo väčšiu cenu, jako snáď veľké obete.

Šľachetne smýšľajúce dámy, panie a dievčatá, rozmýšľajte len o týchto prepekných radách, úvahách!

Riekli sme, že chvályhodná vec je, keď ženské spolky s toľkou obetivavosťou sotierajú slzy chudobných, uľavujú ich biedy!

Ale sladký môj Bože! Koľko je rodín, kde biedu chudobu a rieknime nespokojnosť, nedostatok práce zapríčiňuje.

Zvlášte takto v zimnom čase, keď prestane poľná práca, keď v rodinách takrečeno musia členovia rodiny celé dni nečinne hľiviať, stane sa skutočným prameňom požehnanja, keď dajú ľudu prácu.

Teda ct. čitatelia, medzi najosožnejšie najkrajšie, najužitočnejšie účinkovanie ženských spolkov náleží, keď poskytnú príležitosť členom rodiny, ženám, odrastlým dievčatom, chlapcom a gazdom ku prácovitosti.

Lebo darmo je, človek je tak utvorený, že len ten kúsok chleba padne nám dobre, ktorý sme si prácou, krvopotne zaslúžili. Práca je tak potrebná človekovi jako povetrie. Zunovalosť ne-

nie len strašidlom, ale aj rodičkou mnohých hriechov v našej spoločnosti.

Nenie na svete takého poklady plného prameňa, z ktorého by sme boli vstave nadostač čerpať pre nepracujúcich ľudí. Veď takýto smrteľník ani nevie oceniť, uctiť dar.

Preto šľachetné ženské spolky nech sa bedlivou starosťou usilujú, aby naučily, navykali ľud ku ručným prácam, priemyslu. Pletenie rozličných košíkov z vrby, zo slamy, z rohože, pletenie klobúkov a iných jemných predmetov, viazanie kefi a metál atď. atď. to sú všetko také šľachetné zamestnania, ktoré s jednej čiastky cenu robotníka dvíhajú, srdce šľachtia, s druhej strany — bárs len ku malému — dôchodku pomáhajú, čo je k vydržiavaniu domácnosti a vôbec ku pozdvihnutiu dobrobytu obce veľmi dôležitá vec.

Cudzozemci sa aj divia, že jak nečinne trávime dlhý zimný čas! Hľa, oni sú múdrejší! Tie detské hračky a iné krámy, ktorými sú naši kupci tak zaplavení, všetko z cudzozemska dovážajú k nám. Ba viac povieme; mnohý taký predmet, ktorý vy draho kupujete, je výtvar cudzozemských robotníckych rúk. Teda pre milosrdenstvo Božie, my by sme nevedeli také veci vyhotoviť? Teda my nepotrebujeme tie peniaze, ten dôchodok? Teda naše ženy, dievčatá, mláďenci, gazdovia nemajú také obratné ruky, taký schopný rozum, aby mohli také predmety vyhotoviť?

Ani vy sami ct. čitatelia to neuveríte?

Len to je chyba, že náš ľud takéto veci za malé drží. Nestará sa o ne! Myslí, že je to len taká hračka, komédia atď.

A veru to nenie tak!

Jesú už kraje, kde z takýchto užitočných hračiek tisíce dosiahli.

Veľmi sa mýlite, jestli to veríte, že táto pozeňnaná zem dostačí k nášmu dobrobytu. Skúsenosť učí, že nedostačuje.

Ľud musí každý najmenší čas použiť, oceniť. Lebo dobre hovorí prislovie, že čas — peniaz!

No, vidíte ct. čitatelia, keď vás ženský spolk práci, ručnému priemyslu učí, navyká, povzbudzuje, vtedy doteraz v ničomnosti tráviaci čas chce na peniaz obrátiť.

Teda môžete vidieť, že spolky týmto svojim šľachetným namáhaním budú opravdovým pozeňnaním pre ľud.

Isté je, že sú medzi vami, ktorí takéto zamestnania za malé držia! Lebo snáď za okamženie nemôžu zarobiť státisíce. Ale si len pomyslite, že aj k tomu treba čas, pokiaľ sa zrné klasy zmnohonásobia.

Ani hroznový stravec nám nepadne hneď do rúk. Teda len to poviem, že aj takýto ručný priemysel, zamestnanie pomaly, ale istotne prináša dôchodok . . .

Lenže aj k tomuto, jako ku všetkému, potrebná je láska, trpezlivosť a vytrvalosť!

Ku týmto trom cnostiam nech sa priučí ľud, potom nahliadne, že prečo nebol doteraz blažený!

Talianskeho kráľa zavraždili.

Vzdelaným svetom opäť zatriasol chýr o hrúzyplnom skutku ohavného vyvrheľa ľudskej spoločnosti.

Talianskeho kráľa Umberta I. dňa 29. júla večer jedon anarchista menom Gaetano Brèssi zastrelil v talianskom mestečku Monze, kde kráľ so svojou manželkou letoval.

Čo pohlo ohavného vraha, aby vražedninou rukou siahol na svojho kráľa? Na túto otázku nevie dať odpovede nikto. Kráľ Umberto bol nielen jedným z najväzenejších panovníkov v Europe, lež požíval všeobecnú úctu i v svojej krajine, ktorú vrele miloval a láskou celého srdca svojho staral sa o pozdvihnutie chudobného ľudu. Veď neraz zriekol sa civilisty, svojho platu, len aby sa chudobe odpomohlo; neraz dal na svoj účet povymieňať zo záložieň pozakladané veci talianskej chudoby, len aby pripravil kus potešenia v srdciach zúfajúcich. A na život takéhoto panovníka by siahla ruka človeka?

Jako politik vnútorné záležitosti svojej krajiny viedol pevnou rukou. Búrka tých bojov, ktoré sa viedly za spojenie rozdrobených čiastok v jedon celok a proti Rímu, dlho otriasala pomery peknej Itálie. Avšak pokojamilovnosť, lojálnosť kráľa Umberta otupila rozbroje a čo desaťletia rozorvaly, pomaly prichádzalo do riadnej kolaje. Moc pápežská po zlomení svetskej moci Vatikánu, v cirkevných záležitosťach len vzrástla a rozširuje svoje blahodarné lúče po cirkvi v omnoho väčších rozmeroch než predtým bárskeďy. V urovnávaní cesty medzi Vatikánom a Quirinálom kráľ Umberto nikdy nepremeškal vhodnú príležitosť a keď pracoval na upevnení vnútorných pomerov, snažil sa zabezpečiť záujmy svojho kráľovstva i na vonok. Vstúpil do spolku s našim kráľom a nemeckým cisárom, do toho spolku, ktorého úlohou je chrániť pokoj Europe, čím zabezpečil pokojný

vývin svojej krajiny, aby jej obyvatelia bez strachu, bez obavy strašnej vojny mohli pracovať na základoch svojho blaha. A na život takéhoto panovníka siahla by ruka človeka?

Nie. To nenie človek. Človek to učiniť nenie schopný. Je to dravá zver, pachtiaca po krvi, aby ukojila svoju krvežíznivosť. Je už skutočne najvyšší čas, aby človečenstvo bolo ochránené od týchto netvorov, ktorí v svojej hrúzyplnej šialenosti hotoví sú k najneslýchanejším a najohavnejším skutkom na svete. Terajší ohavný skutok len urýchľuje zavedenie ráznych poriadkov proti anarchizmom, proti tejto sekte zpusťlých šialencov, ktorým v ich cieľoch svieti sa krvavá ruka s dýkou alebo revolverom.

Uhorsko sdiela hlboký smútok talianskeho národa. Boje za ústavu a slobodu Talianska rovnajú sa podobným bojom Uhorska, jeho synovia vlastnými životami pomáhali Taliansku. Vtedy len slachetné idey spájaly obe krajiny, teraz však Uhorsko a Taliansko trojčlenovou alianciou spojené sú ku vzájomnej obrane, čo len zvyšuje tú úprimnú sústrasť, ktorá sa javí v Uhorsku naproti peknej Itálii v dobe ťažkého jej navštívenia.

O ohavnom zavraždení talianskeho kráľa sdeľujú sa nasledovné podrobnosti:

Jako každoročne, tak i tobo roku taliansky kráľovský pár trávil leto v Monze, v peknom meste severného Talianska. V tomto meste usporiadané boli závody telocvičných spolkov, ku ktorým tamojší mešťanosta pozval aj kráľa. Kráľ Umberto aj sa dostavil ku telocvičným zápasom, dovezúc sa z blízkeho asi na 500 krokov od miestnosti telocvičnej ležiaceho kaštieľa na koči s ministrom kráľovského dvoru a pobočníkom Panziavagliom večer okolo 10. hodiny dňa 29. júla. Kráľovi sa zápasy telocvičníkov veľmi ľúbili, mnohých šikovných šuhajov pochválil a sám osobne rozdal zaslúženým odmeny. Ľudstva shromaždilo sa mnoho, ktoré kráľovi pripravilo úprimné ovácie. Keď kráľ rozdával odmeny, jeden odmenený ešte takto zvolal:

— Nech Boh živí vaše veličenstvo sto rokov!

Na čo kráľ vetil:

— A ja si prajem, aby mal vždy takýchto verných synov, pokým žijem!

Telocvičníci potom privolávajú kráľovi na slávu odmasirovali pred ním, načo kráľ asi okolo pol 11. hodiny večernej odobral sa od mešťanostu a prítomných za búrlivého eviva-volania veľkého zástupu a sadol na koč i so svojim pobočníkom.

V tomto hlukurazil si cestu zástupom jeden slušne odený mladý človek bledej tváre a predrúca sa ku koču vytiahol revolver a trirazy strelil na kráľa.

Kráľ na prvý výstrel vyskočil so sedlička, ale na druhý výstrel klesol späť do kočá a zvolal:

— *Jaj, už mi je koniec, trafili ma do srdca!*

Kočiš, ktorý nevedel či je kráľ ranený, pohnal

kone. Diváci medzi tým vraha chytli, zbili a že ho hneď namieste nezabil rozhorčený ľud, to len žandári zamedzili. Medzi tým koč došiel ku bráne kaštieľa a tu kráľ Umberto vypustil ducha.

Pobočník Panziavaglia, ktorý sedel pri zomierajúcom kráľovi, išiel do kaštieľa, kde kráľovná Margita dávala práve večierok pre dámy, aby šetrným spôsobom uvedomil kráľovnú o broznom údere. Kráľovná zamdlela a len po dlhšom kriesení prišla k sebe. Privolaní lekári konštatovali, že jedna guľa prerazila srdce kráľovo a zapríčinila smrť.

Keď sa ľud dozvedel, že kráľ následkom rany zomrel, napadol to väzenie, v ktorom vylúchali už vraha, a len žandarmérii podarilo sa rozhorčený ľud utíšiť.

Vrah menuje sa Gettano Bressi, je 33ročný, rodom Talian a dľa vlastného jeho vyznania je anarchizmom. Dľa remesla je tkáčskym tovaryšom a jako tovaryš robil i v Prešporke. Jeho rodičia boli zámožní, ale pozdejšie prišli o majetok. Vrah má aj brata, menom Anžela, ktorý je kanonírskym lajdinantom v talianskej armáde. Tento úbohý človek je celý zronený nad ohavným skutkom svojho brata a prosil už, aby ho z vojska prepustili, ale minister to neurobil a dovolil mu len, aby si zamenil meno. Dosaváď už dvarazy bol v Amerike a i teraz sa odtiaľ navrátil s tým úmyslom, že zastrelí kráľa. Hovorí, že spoločníkov nemá a neprejavuje žiadne ofutovanie svojho ohavného skutku. Keď mu vyšetrojúci sudca riekol, že kráľ je všeobecne obľúbený ako dobrý človek, ohava riekol:

— To nerobí nič, ale ja som ho nemal rád!

Vraha sotva obesia, lebo taliansky trestný zákon nezná trest smrti. Najťažším trestom však je takzvané ergastolo, doživotné väzenie, sostrované časťami trestami, ktoré zlomia i toho najtvrďšieho zločince. Zločinec, ktorý sa dostane do ergastola, prvých šesť rokov musí sedieť bez práce samotný v tmavej osobitnej celle, čo ani tá najsilnejšia príroda ľudská dlho nevydrží.

Chýr o zavraždení kráľa po celom vzdelanom svete vzbudil najhlbšie vzrušenie a sústrasť naproti panovníckej rodine talianskej. Rímsky pápež Lev XIII. keď sa dozvedel o strašnom chýre boľastne zvolal:

— Oh, úbohý človek, oh, úbohá família!

Krem pápeža telegraficky vyslovili svoju hlbokú sústrasť odvovelej kráľovnej: náš kráľ Franc Jozef, nemecký cisár Vilhelm, ruský cár Mikuláš, predseda francúzskej republiky. Telegrammy sústrasti stále dochodia vo veľkom počte. Ministerský predseda Széll zaslal telegramm sústrasti talianskemu predsedovi vlády Saracovi. — Na pohrebe náš kráľ dá sa zastúpiť arcikniežatmi Francom Ferdinandom a Ottom.

Taliansky kráľ Umberto I., prvorodený syn Viktora Emanuela a rakúsko-uhorskej arcikňažny Marie Adelheidy, dcéry arcikniežata Rainera narodil sa 14. marca r. 1844. Už jako 15ročný šuhaj súčasťnil sa bojov za jednotu a slobodu peknej Itálie. Roku 1868 pojal si za manželku savojskú kňažnu Margitu. Z manželstva narodil sa len jediný syn, nový kráľ. Roku 1870. po zaujatí Rímu bol

hlavným veliteľom tamojšej posádky. Po smrti svojho otca Viktora Emenuela 19. januára r. 1878. vstúpil na trón. Jeho panovanie bolo ťažké, ale svojou múdrosťou premohol veľké ťažkosti a obrátil krajinu od mnohého nebezpečenstva. Už dvarazy spáchali útok na jeho život, ale vždy šťastne sa zachránil. Prvý raz v rok jeho nastúpenia na trón dňa 17. novembra r. 1878 istý Rasanante v Neapoli a dňa 22. mája roku 1897 v Ríme anarchista Acciarito vraždil rukou siahli na jeho život.

Dedič trónu Viktor Emanuel bol práve na ceste so svojou manželkou Helenou ku svojmu svokrovi černo-horskému panovníkovi Nikitovi. Na ceste dozvedel sa o smrti svojho otca a hneď sa vrátil do Monzy.

Nový taliansky kráľ Viktor Emanuel je jediným dieťaťom svojich rodičov. Narodil sa 11. novembra r. 1869 a v októbri r. 1896 pojal si za manželku černo-horskú kňažnu Helenu, ktorá sa narodila 8. jan. r. 1873. Detí ešte nemajú. Viktor Emanuel III. hneď složil prísahu na ústavu a vydal manifest k talianskemu národu, v ktorom oznamuje smrť svojho otca upovedomuje národ, že sadol na kráľovský prestol Talianska.

Slovo k rodákum.

Dokázalo sa i na našich hornoviedeckych krajoch, že ináč čulých, v kortesovaní neunavených, vytrvalých a nie veľmi skromných ľudárov vlastne veľmi málo kto pozná. Z chýrov, ktoré oni sami o sebe rozširujú, domnievať by sme sa mohli, že neviem aké nevidané a neslýchané úspechy oni dobývajú po volebných okresoch, — a nie div, že našli sme sa, — keď i len podajedi, ktorí s akousi bázňou a obavou sme hľadeli na ich kočovanie po volebných okresoch a zazlievali sme svojej liberálnej strane, že tak netečne, tak nedbanlivo sa chová voči zjavom, ktoré jej a ľudu škodí môžu. No dnes sa už nebojíme. Videli sme jahniatka vo vlčej koži a dobre sme sa zabávali s nimi i nad nimi. Videli sme ich ľudové shromaždenia v Rajci a Dlhej a popredku sa tešíme na výsledok shromaždenia v Kostolanoch, ktorý často a jasne predvídame, že pre nich ešte smutnejší, pre nás ale radostnejší bude, ako vraj výsledky rajeckého a dluhánskeho shromaždenia ľudového.

Keby sme neboli sami videli prípravy týždňami vopred robené, výsledok nebol by nás natoľko prekvapil. No následkom nesmiernych námah, sami nazdali sme sa, že tieto shromaždenia navštívia veľké tíšce, a hľa? v Dlhej bolo asi dve tisíc prítomných a z tých viac než dve tretiny žien a detí a sotva šesťsto chlapov i to vyše polovice takých, čo vóta nemajú. No a v Rajci bolo ich ešte menej. Napriek tomu, — ozaj nevšedná, neslýchaná to skromnosť, — ľudári shromaždenia tieto — a menovite oravské, — nie

«novým výbojom, nie víťazstvom, lež triumfom» menujú.

Nuž páni, — keď to bol «triumf» — rád by som vedel, ako vyzerá u nich prepadnutie, fiasko, blamáža? — Rajeckému a dluhánskemu shromaždeniu podobných «triumfov» my ľudárom z úplného srdca prajeme na stá, ba na tisíce, a jestli ich dosiahnu, my pokojne môžeme k odpocinku skloniť hlavu, lebo ľudári sú ani nám ani ľudu nie nebezpeční, lebo veď nie sú nič iné, ako posmešno zábavní, smješní. — Rytieri, ktorí s kanónami na vrabce a s bubnami na zajace chodia. Teatrálne blesky a hromy z husta používajú, no búrka tá neškodí. Hromobitia sa nikto neľaká, no z chuti zasmeje sa nad nezdarnými námahami.

Lebo veď čože hovoria tomu ľudu? Jedine to, aby si nedal vziať Boha, Krista, vieru, no a ľud nevie proti komu sa má brániť, keď badá, zksuje, vidí, že mu to nikto neberie, nebantuje.

Naspomínajú mu ďalej, že aké veľké snáša farchy; ako zrastly krajinské a obecnie dane; koľme sú zadlžené pozemky; aký drahý je sporiteľničný úver; ako ekzekvujú ľud a predávajú mu grunty a následkom týchto ako vraj vyvandrúva ľud uhorský do Ameriky. Po tomto si pyšno pozzú vókol, lebo ľud svojimi farármi napomínaný, povzbudzovaný a vyvolávaný, prispievá rečníkom, ktorí potom ostatní vyhodili tromf nasledovne: «a my ľudári chceme, aby krajina patrila kresťanom; my chceme aby zem patrila kresťanskému ľudu; my chceme, aby ľud nemal farchy, my chceme, aby ľud v hojnosti oplival.» — Nevídali — neslýchali. Nuž a ktože by to nechcel? Ktože by si to neprial, keby to len možným bolo. Prečo že nepovedia tí ľudomilovia, ako by to oni a akým spôsobom, akými prostriedkami chceli previesť? Vláda vraj nepodporuje ľud, nedáva roľníkom semeno a statok, remeselníkom lacné kapitále alebo aspoň lacný úver, úradníkom potrebné vyššie platy atď. atď. No a ľudári chcú, aby to ovšem dala, pritom ale dane keď aj nie úplne sotrela, ale aspoň značne znížila. Ty, čo len z toho dať môžeš, čo prijmeš: daj všetko, neber ale nič. Ozaj je to ľudárske rozumkovanie. Škoda, že nikdy neprídu do polozenia, v ktorom by ich potom ľud na zodpovednosť fahať mohol. K ostatku škoda i len spomínať vážne veci, ktoré sú všetkým, len nie vážnymi, ktoré sám ľud v smiech si obracia. Videli sme kňazov, ktorí s hanbou zutekali, počuli sme kňazov, ktorí dali výraz hlbokému poplatovaniu, a poznali sme početných prívržencov ľudárstva, ktorí vyznali, že hanbia sa za minulosť a odteraz o ľudároch ani počuť nechcú. — Nuž hľa, Boh obracia i zlé na dobré, a nám nič iné nepozostáva, ako želať si to, aby voľby čím

neskoršie boly a aby ľudári čím častejšie ľudové shromaždenia vydržovali. Len to je škoda, že málo kto príde na ne, lebo tí čo príjdu, tí iste vytrezvejú, nie ale tí, ktorí doma zostanú a ne-skúsia tú holotu a prázdnotu reči ľudárskych. My len radiť môžeme každému, kto verí, dôveruje a úfa sa ľudárom, aby ta išiel na shromaždenia a na vlastné oči a uši sa presvedčil, akí plitki, prázdni a povreční sú tí, ktorí sa mu za vodcov ponúkajú, a ako ho za nosom vodja.

Prajný to zjav pre nás liberálov, no smutný pre krajinu. Škoda, večná škoda i hanba, že toľké sily haraburdáctvom sa mrhajú, že sa ľud nemilobohu zavádza, a že tým dobrý chýr uhorského občianstva ujmu trpí. *Pravdomil.*

POLITICKÉ ZPRÁVY.

Vláda v záujme hospodárov hodlá zase pozoruhodný krok spraviť. Minister orby Darányi rozhodol sa totižto zato, že bude podporovať a že štátnu pomoc udelí verejným sýpkam na zbožie. Minister Darányi preto chce verejným sýpkam udeliť štátnu pomoc, aby gazdovia mohli svoje úrody lepšie speňažiť, a aby následkom menenia sa bursovej ceny zbožia škodu neutrpejú, vlastne aby aj mali gazdovia mohli využívať prajnejšie ceny zbožia. Malí gazdovia tak budú vstave využívať meniace sa ceny zbožia, že nebudú prinútení zbožie vtedy odpredať, keď je najlacnejšie. Gazda po žatve, keď je zbožie obyčajne najlacnejšie, neodpredá úrodu, lež ju oddá verejnej sýpke a dostane naňu toľký predplatok, ktorý skoro toľko bude obnášať, jako tebdajšia cena zbožia. Verejné sýpky ale len vtedy odpredajú nashromážené zbožie, keď to bude mať vyššiu cenu.

Po iných krajinách Európy už dávno blahonosne účinkujú takéto verejné sýpky a minister teraz vyšle viac odborníkov, aby v cudzozemsku zariadenie a správu takýchto verejných sýpok študovali a podali mu zprávu o nich, žeby tak aj u nás mohol čím skôr a čím na širšom základe rozvinúť blahonosné účinkovanie verejných sýpok.

Jubiläum nitrianskeho főkispána. Nitrianska stolica mala 26-ho júla sviatok. V tento deň totižto bolo tomu 10 rokov, čo Vilhelm Thuróczy stojí čo főkispán na čele nitrianskej stolice. Z tejto príležitosti vydržované bolo stoličné slavnostné valné shromaždenie, na ktorom slavnostní rečníci vyzdvihli veľké zásluby jubilanta, ktoré si nadobudol o rozkvet stolice. Főkispán Thuróczy dostal mnoho pozdravov, medzi najprvšími bol ministerský predseda Széll, ktorý jubilantovi srdečne blahoželal k 10ročnému főkispánstvu, vyzdvihnúc jeho zásluby, ktoré si nadobudol čo dávny bojovník na poli verejného účinkovania.

Ján Molnár ľudový vyslanec, ktorý bol spolu aj komárňanským farárom, zriekol sa tejto fary, asice udajne preto, lebo ľudová strana započne tuhú agitáciu z príležitosti blížiacich sa volieb a agitácia táto celkom zaujme Molnára. Tomuto kroku pána Molnára dozaista najlepšie sa tešia komárňanskí katolíci, ktorí napriek tomu, že mali farára, predsa ho celé roky nevideli, lebo Ján Molnár sa ustavične v Budapešti zdržoval a s politikou sa zaoberal. Zato ale hojnú dôchodku komárňanskej fary bral, bez toho, aby sa bol o svojich veriacich staral.

Súrenie platenia daní. Finančný minister upravil na administratívne výbory právomocností obežník, v ktorom ich vyzýva, aby sa postarali o dohnanie daňových reštancií. Minister hovorí, že doba žatvy umožňuje zaplatiť daň aj chudobnejším. Súčasne s týmto nariadením finančného ministva pripomenieme aj to, že v ministerstve pravosúdia hotujú nový návrh eksekučného zákona, ktorého cieľom bude to, aby sa počet takých eksekúcií čím lepšie umenšil, pri ktorých chudobnému človekovi vezmú aj posledný kus potrebného domáceho náradia.

Zo Srbska. V Srbsku pomaly spriateľujú sa s myšlienkou, že kráľovnou bude vdova po inžinierovi Mašinovi. Rozčulené mysle sa značne utíšili hlavne preto, že kráľ Alexander z príležitosti svojho sňatku omilostil všetkých politických väzňov a tak pustili na slobodu i tých, ktorí boli lanského roku uväznení pre útok na ota kráľovho Milana a pre vlastizradu. Sobáš dľa dosavadných ustálení má sa odbyvať v nedeľu dňa 5. augusta. Jedným starejším bude ruský cár, ktorý sa dá pri sobáši svojím agentom zastúpiť a druhým starejším bude brat mladučin nadporučík Alexander Lunjevica. Otec kráľov Milan ešte vždy mešká vo Viedni a nevie odpustiť synovi jeho prenáhľený krok.

Z Číny. I novšie zprávy, došlé z Číny, potvrdzujú, že vyslanci mocností a kresťania v Pekingu sú živí, ale že z kresťanov mnohých povraždili boxerí. Čo sa ináč deje v Číne, to je teraz ťažko povedať. Číňania stoja pri Pekingu a očakávajú príchod medzinárodných čiat, ktoré sú vyslané vyslobodiť pekingských kresťanov z ďalšieho nebezpečia. Rusko ale napadlo Čínu od Sibíru v Mandžurii, lebo tu Číňania rozrútili ruské železnice a niekoľko kozákov zastrelili. — Nemecký cisár Vilhelm ten sa veľmi strojí proti Číňanom. Chce sa vypomstiť pre zavraždenie nemeckého vyslanca. Keď vysielal jednu divisiu pechoty do Číny, v reči k vojakom riekol, aby nikomu nedali pardon a aby tak bojovali, aby Číňania ani o tisíc rokov neopovážili sa hľadať krivým okom na Nemcov.

Z Afriky. Už aj transválski Búri začínajú tratiť chuť ku ďalšej vojne. Darmo je, mnoho je tam toho anglického vojska a obrovská presila odoberie chuť k boju i tomu najhrdinskejšiemu bojovníkovi. Jedon generál búrsky menom Prinslov poddal sa Angličanom s celým svojím vojskom, ktoré čítalo asi tisíc bojovníkov s dvoma kanónmi a 50 vozmi. Aj krem týchto odsakajúť mnohí Búri, čím tiehne vojna a i Transvál padá do rúk anglických.

Jasenný kvet.

Tak dlho som bol pokojný,
— Prečo sa tie časy menia!
Nač' precíťly, — načo zrástly
Dávne túžby, — nové ctenia.

Kto ich zbudil? — Kto pobúril
Tvrdo spiace srdca city?
— Rád bych vedel, kto príčinou
Z nás je tomu: či ja — či ty?

— Ani jedon. — Sudba je to,
Čo nás obúch nechtiac stihla,
Keď si na mňa, — ani nevieš, —
Sivým očkom raz len mihla.

— Blesly očká, — rty sa chvely,
Zrumenely líčka tvoje:
A ja poznal, — čo ťa ku mne
Sfaby zve, že — láska to je.

A to láska, — verná, vrelá,
Bárs ju ešte ústa taja:
Že ma ľúbiš, že ťa ľúbim,
Vieme my to obidvaja.

I. Úvahy o potravných a úverkových spolkoch.

— Poskladal Kysučan. —

Mohlo byť hodne vody. Mlynské koleso veselo klepalo. Už dochodilo predpoludnie, keď vyšiel mlynár Ondrej Šťastný na breh potoka.

— Tá chudera žena doista nemohla variť — mrmľal Ondrej.

Potom sa prichytil zas ku práci. Ale mu to veru jakosi neišlo. Dušu mu žalost svierala. Hej, veru dakedy sa mu lepšie viedlo! Mal v Drobičiaciach pozemok, dve-tri jutrá orával. Teraz už nenie tak! Tu musí trčať vo mlyne, aby mohol vyžiť.

— Či sa pamätáte — hovoril Ondrej strýkovi Tobiašovi, jednému ctihodnému drobeckému gazdovi, ktorý práve mlel — pamätáte sa, keď v Drobičiaciach ešte ani sklepu nebolo?

— Celkom sa pamätám, — vetil starý Tobiaš. — Drobičania každú stredu zašli do mesta a tam si nakúpili tovaru. A išlo všetko dobre; Drobičania nepoznali «konto».

— Veru, ináč je to teraz aj v Drobičiaciach, strýko Tobiaš.

— Pravdu hovoríš, synu môj! A hľa, jako ste sa radovali, však hej, keď otvorili v obci prvý sklep?

— Drobičickí gazdovia hrdo hovorievali, že: už aj my máme «sklep!»

— Uchovaj Pane Bože každého dobrého cloveka od takej hrdosti! Drobičickí ľudia odtedy zvykli piť; odtedy poznali «konto» a stali sa veďitými dlžníkmi, že ešte ani dnes neznajú vyviaznúť! Či je nie tak Ondrej?

— Smutná pravda! Mali sme veľký úver! Od lepšieho gazdu ani sa nepýtali, kedy zaplatí. Napísali!

— Perse, dupľovanou kriedou!

— Pre gazdov mohli písať! My sme sa nepýtali, že za koľko nám dajú? Brali sme drahý čaj aj rum; tieto veci sme poteraz ani len nepoznali! Nuž veď dôjde zatva, hovorievali sme. Žatva aj došla, posväžali sme žito, šošovicu, ovos ale veru konta nemohli sme sa nikdy striasť. S roka na rok zostávali sme v reštancii. Aj ja som popredal roličky, aj dom mi predali; zato ešte i teraz som po krky zamočený. Ani dnes neviem, či mi žena priniesie obed, lebo nemám viac úveru; zodral sa jako tá krieda, s ktorou vždy píšu.

Mlynské koleso len klepotalo . . . už aj strýko Tobiaš chystal sa ku odchodu, keď prišla žena, nielen s obedom, ale aj s jedným svojim starým kmotrom, s Rehorom Pokojný, ktorý došiel nedávno z Hrubíc.

Ondrej Šťastný tak sa zaradoval svojmu kmotrovi, že skoro aj na obed zapomenul.

Žena medzi tým skoro vyložila obed a s chufou ho strovíli.

Pravda žena potom ledva dočkala, aby vyrozprávala svoje. Radom vypočítala, čo im všetko priniesol kmotor. Priniesol pekné čerstvé mäso, soľ, hrach, pekný ručník, tebe ale zase na pekný kabát.

Mlynárovi vystúpily slzy. Chytil kmotrovi ruku a citlivo riekol:

— Vám je veru dobre tam v Hrubiciach; nám je veru nie tak!

Kmotor nalial potom aj vína do pohárka...

— Lebo — hovorí — v našom potravnom spolku možno aj dobré víno dostať; aj pálenku, ale čistú a zdravú.

— Čo hovoríš kmotre? — pýta sa veľmi zvedave Ondrej Šťastný.

— To hovorím že je u nás potravný spolok.

Ondrej Šťastný ešte väčšmi sa díval; potom sa trochu zvrtnul, lebo načo tajif, ani to neznal, na jakom strome sa rodí.

— Veru kmotre, to je vaša veľká chyba, že ste o takejto pozhnanej veci ešte nič nepočuli. Radšej ste behali za bláznami, jako by ste si boli mali na dačom múdrejšom hlavu lámať! Keď by tento spolok bol býval asi pred desať rokami, dnes by sme ešte lepšie stáli!

— Už len kmotre, nenechaj ma ďalej diviť sa, ale vypfuj, čo je to za zázrak?

— Dobre hovoríš, kmotre, že zázrak! Lebo skutočne tento spolok zázraky tvorí. Jaký je patrny účinok v našej obci! Neberieme viac na konto, nemárnime podaromne; prestal trest Boží, úžera: v peniazoch, vo zboží, v sklepe... Je dobrá miera, dobrý tovar, dávajú čo možno lacno a za ľavnú cenu.

— Ale teda jako je to možno?

— Teda tak kmotre, že sme sa my hrubickí gazdovia spojili a to povedali: Čo nezná jedon gazda docielif, nuž docielime, keď sa spojíme, aby sme si dali naraz viac doniesť zo všetkého, a zrovna na toho sa obrátili, ktorý potrebné veci dorába a fabrikuje. Tak dôjdeme potom ku dobrému, ale ináč opravdove lacnému tovaru.

Oči Šťastného horely mladistvým ohňom. Nerozumel dobre ešte tej reči, ale cítil, že kmotor vypráva pravdivé veci.

— Kmotor, — riekol potom zamyslène, — či by sme nemohli aj my podobným spôsobom si to urobiť?

— Nuž do tisíc hrmených striel, prečo by nie! Ale vtedy, kmotre, nelapajte sa kadejakých daromných ľudí, ktorý na spôsob kukucky všetci tú jednu bájku vyprávajú, že roľník hladom zomre; medzi tým aj takých, jako hovoria o svrčkovi: len pusté slovo, to jest všetka ich pomoc je v jazyku. Máte kňaza, učiteľa, chyďte si teda s tymito ruky a nekráčajte po krutlavých cestách, po ktorých chudobného človeka len jako blázna prehánajú!

— Kmotor, či by sa mohli aj Drobičania pozdvihnúť.

— Mohli veru! Treba len jedného-dvých dobrých ľudí, ktorí sa za túto vec zaujmu!

— Aj našu záležitosť potisol do predu pan učiteľ.

* * *

Malý vtáčik mnoho krát z ďaleka letí. V zobáku prinesie jedno zrnko a vypustí ho na zem. Zrnko zrazu len vykleje... stane sa z neho veľký mohutný strom!

Takéto zrnko padlo teraz do zeme Drobiec a vykľel z neho strom: potravný spolok.

V nasledujúcom rozpoviem jako a jakým spôsobom.

V nasledujúcich dňoch znaly už všetky drobiecké ženy, že čo všetko dostala Šťastná od svojho kmotra, ktorý podivné veci vyprávajal o jakomsi potravnom spolku, alebo jako to menujú?

— Len my nemôžeme sa stať šťastnými, — hovorili tu i tu.

— Môžeme my robiť s našou obcou bárs čo, — hovorili viacerí rozhorčene.

— Bárs jako kefujú starý kabát, nebude z neho nový!

— Nie je tomu tak, — riekol Šťastný s veľkým rozhodnutím. — Ani myš neuteká vždy do jednej diery, aj my musíme ďalej hľadať od nosa.

Tak išlo slovo za slovom, keď v jednu nedelu odopoludnia Ondrej Šťastný, starý Tobias a Peter Usilovný uzavreli, že teraz naskutku navštívia pána farára. Keď nie pre iné — tak rozmýšľali — teda aspoň pre oblahčenie svojich duší. Jako mysleli, tak aj učinili.

(Pokračovanie nasleduje.)

DOPISY.

Vysoka, trenč. stol. koncom júla.

Slavná Redakcia!

V našej obei už vyše roka máme kostol, ktorý sa naši páni duchovní podujali reparaovať, tak ošarpaný, že sa za to haubiť musíme, lebo je tomu už vyše roka, čo je vnútrok kostola lešením a drevom zaramlovaný a vzdor tomu, že naša obec na potrebné reparácie už vyše 1200 zlatých vydala, následkom nedbalej manipulácie našich duchovných neni ešte skoro nič spravené, lebo páni duchovní vzdor tomu, že cirkevný výbor ohľadom prevedenia reparácií vymenoval 5členovú znaleckú komissiu, ktorá sa mala vzájomne s našimi duchovnými o všetkom radif a roboty kontrollovať, aby všetko dobre prevedené bolo, oni všetko samovoľne viedli. Teraz ale keď sa presvedčili, že ich vinou započaté fušerské roboty ďalej prevádzať nemožno, nevedia si rady, ako sa kostol dorobiť má, a až tieto dni napadlo našim duchovným

svolať cirkevné zastupiteľstvo na poradu, akoby táto neprijemná záležitosť dokončená byť mohla.

Cirkevné zastupiteľstvo predložilo svoj návrh a plán taktiež aj prähminár výdavkov, a tu sa našlo, že poval vyžaduje 500 zl. výdavkov a len je otázka, odkiaľ vziať groše, aby sa čím skôr k robote prikróčiť mohlo. Na návrh, ktorý aj cirkevný výbor prijal, aby naši duchovní vydali potrebný obnos zo zbierok milodarov, ktoré na reparácie kostola od farníkov vysokých nasbierali, a ktoré dľa chýrov vyše 5000 zlatých obsahovať majú — čuj svete, pred zastupiteľstvom verejne osvedčili sa, že do zbierok, čo oni nasbierali, obec nič nemá, z tých peňazí že oni ani krajiara nedajú, lebo že tie boli im do rúk odovzdané, aby s nimi dľa svejjej vôle nakladali.

Keď ale zastupiteľstvo žiadalo, aby menoslov a výkaz zbierok predložili, žeby obec vedela nakoľko sa môže do útrat na kostol popustiť, lebo iného žriedla pomimo cirkevných prírážok niet — Vysoka ale aj tak 66% cirkevných prírážok platí — cirkevné zastupiteľstvo hrubo odbavené bolo, že oni sa výboru nepýtali, keď sbierky zaviedli a tak výbor žiadne právo nemá sa do týchže miešať.

Keď obec takéto osvedčenie počula, vyslovila sa, že tedy iného spôsobu niet aby útraty zaokryté byť mohli, nežli aby sa cirkevné prírážky zvýšili. Na to sme zase obdržali osvedčenie, že oni (duchovní) nedovolia, aby sa nato prírážky čo len o krajiar zvýšili.

Na otázku, odkiaľ teda máme peniaze zaopatriť, dostali sme tú múdru radu, že má urbárska obec ešte kúsok hory, aby túto odpredali a na kostol dali.

Títo múdri páni asnaď dobre vedia, že urbárska hora a dôchodky z nej neni sú výlučným majetkom katolíckych farníkov vysokých ale bývalých urbárnych majetníkov, z ktorých podiel má susedná obec Makov, a vysokí a makovskí izraeliti, ktorí urb. majetok majú a tak katolícky výbor nemá práva z majetku toho ani krajiara vyzdvihnúť, kdežto už aj tak dosť mrzutosti bude, keď sa bude poriadok robiť s urbárskou kassou, z ktorej si konfessionálna obec vyše 1200 zl. požíčky vyzdvihla.

My síce nechceme našim pánom duchovným predchádzky činiť, žeby nepravdu tvrdili, keď sa verejne osvedčili, že sa cirkevné zastupiteľstvo do tých zbierok nemá čo miešať, ale predsa sme toho nábfadu, že vzdor tomu, že výbor neuzavrel, aby duchovní sbierky zaviedli na verejný cieľ, nemožné je, aby výbor už žiadne právo nemal, žeby v takejto súrnej potrebe ohľadom manipulácie tak vysokého obnosu, voláke vysvetlenie žiadať, a už keby skutočne výbor aj žiadne právo nemal ku tomu, už v záujme reputácie, dobrého mena pánov sbierateľov stojí, aby milodarci, ktorí trebárs dobrovoľne do rúk duchovných tisíce naskladali, verejne počuli, kde sa ich milodary upotrebujú, lebo sa to nepáčilo, že duchovní sbieratelia nechceli tých pár sto zlatých ku dobotoveniu povale a vnútorných murárskych a tesárskych prác assignovať, čoho následok môže byť ten, že farníci tú

časť budú mať, ešte aj rok alebo dva na ošarpaný kostol sa dívať. Ba zlé jazyky rozprávajú, že z týchto zbierok už mnoho navnivoč vyšlo, ba že aj sochy svätých, ktoré od dávna pri hlavnom oltáre vo zvláštnej úcte farníkov stály, vraj odpredali, tieto si žiada obec obnoviť a na príslušné miesto položiť.

Teraz ale následkom osvedčenia, že ani krajiara z ich zbierok nevydajú, obec, ktorá má vôľu potrebné roboty previesť, ale nemá žriedla, odkiaľ vziať potrebný kapitál, neni vstave v započatej robote, ktorá by behom jedného mesiaca dohotovená byť mohla, pokračovať, a tak prinútení sme na svoj ošarpaný kostol ďalej sa dívať. — Ale ešte nenie na tom dosť. Pán kaplán v nedefu celkom falošnú informáciu a kancela svojim farníkom dal a cirkevný výbor znosil, že len tento je na príčine, že kostolné roboty sa preťahujú.

Keď sa naši duchovní ku dobotoveniu kostola na útraty zbierok čím skôr sami nepriberú — cirkevný výbor prinútený bude s prosbou na jeho Osvietenosť p. biskupa sa obrátiť, aby sme takto poučenie obdržali, či cirkevná obec, nemajúc pomimo povýšenia cirkevných daní žiadneho iného žriedla kostolné roboty dobotoviť, môže od pánov sbierateľov požadovať, aby potrebný obnos z milodarov na dobotovenie kostola cirkevnej obci assignovali.

Až ráčite dovolíte dopíšeme ďalšie pokračovanie.

Väčšinu cirkevného zastupiteľstva.

Hodruša, dňa 23. júla.

Blahorodý Pán Redaktor!

V minulom dopise mojom sľúbil som, že budúce viac sdelím; chytám tedy pero do ruky, aby som zase jedno-druhé sdelil. Konám to zvlášte v tom povedomí, že rozmanitosť dopisov zaiste každý časopis rozmanitejším robí.

V prúde jarno-letných prác naši milí občania chcejú sa aj zabaviť, usporiadali nám dve milé zábavy. Tak menovite nádejná mládež usporiadala juniáles a blahodarne účinkujúci zdejší pohrabný spolok 15. tohoto mesiaca juniáles. Obidve zábavy byly v peknom poriadku pri utešenom počasí hífne navštvívené a vypadly dobre, čoho dôkazom bola tá tichá nemota, ktorá panovala v našej ulici počas týchto zábav. Samo sebou sa rozumie, že hudobníci boli zdejší, ktorí vedia dobre hrať. Hudba naša záležl z 10 mužov baníkov, ktorí sú zamestnaní starosťou vybfadávania chleba vezdajšieho, ťažkou to prácou baníckou. Stálej istej podpory odnikiaľ nepožívajú a predsa napriek tomuto nemilému stavu tak ochotne venujú svoj slobodný čas a tak obratne podávajú na svojich inštrumentoch výlevy radosti a žiaľu, že veru na čase by bolo, aby i títo hudobníci mali aspoň čo to zabezpečené za ich umenie, čo by im zaiste slúžilo za podnet k zdokonaľovaniu sa, ba tým ochotnejšie by sa i druhí dali nakloniť kučeniu sa hudby.

Ako milo dojmalo obecnstvo v rokoch od 1847 do 1858. keď v čas výročitých sviatkov na úsvite z tak-zvanej hodinovej mestskej veže riadne vyhrávali a mie-

žano so spevom pobožných piesní vzdávali česť Všemohúcemu.

Koľko slz radosti a povďačnosti k Pánu Bohu sperliť sa v oku nejedného z poslucháčov, že mu do brotív Pán Boh poprial dožiť ten deň. Boly to krásne obyčaje, hlboko účinkujúce na ľudské srdcia. A prečo by to teraz nemohlo tak byť? Bárš budiž tu chvála týmto p. hudobníkom vzdaná, urobili to oni z vlastnej pohnutky aj behom novších časov viac ráz.

Tento krásny, našimi milými predkami do života uvedený obyčaj oživotvorit aj úcta naproti nim vyžaduje.

Keď som pozdvihol slovo v záujme pestovania krásnej hudby, nezdráham sa odporúčať patričným predstaveným našich muzikantov. Čo šľachtí srdce človeka? Čo povzbudzuje v ňom cit nábožnosti? Či nie krásna hudba?

O včelárskej záležitosti a o doplnení toho článku: Načo a ako sa dá opadané ovocie zúžitkovať, budúce podám moje úvahy.

Konečne a vyslovením osobného bólu nutno mi sdeliť i to nešťastie, ktoré pri vození sena následkom neprozreteľnosti jedného nášho baníka Ludvika Bázler, ota dvých neopatrených malých dietok zastihlo tým, že mu polámalo nohy. Nešťastný baník bol náhle do kráľ. špitálu odvezený a tam do lekárskej opatery oddaný. Pán Boh poteš fažko navšivenú manželku a malým útlým dietkam popraj, aby čím skôr mohli uvítať úplne zotaveného drabého ota svojho.

S úctou

P. G.

Horný Liptov, dňa 23. júla.

Slavná Redakcia!

Niet na svete tomto nevďačnejšej práce, ako zoberať sa s politikou, a najme tuná v našom Liptove, kde tak všelijaké rodinné sväzky vplývajú na beh sociálneho živobytia nášho.

Kým sa na požiadanie stolice vyšetrowanie nepreviedlo, každý „atyafi“ si myslel, že skrze nadmiernu solidnosť nášho pána hlavného župana „takový“ v boji padnúť musí, naši páni ale pozabudli, že príslovie „padla kosa na kameň“ má aj tuná platnosť. Ustal tedy už aj náš osvietený pán Ľudomilček Rakovszky, aj pán Hlinka, lebo však nedá sa proti sebe prúd žihľavy pustiť.

Pri tom všetkom smiešno je to len predsa, že títo páni Ľudomilovia neprestajne sbierajú látku k nepokoju. Verte mi, ct. pán redaktor, náš slovenský ľud nemá ani času na „zbúrky“, leďva že dýcha pod jarmom tiarch a dávkov, a na čase by skorej bolo, keby tí páni Ľudomilovia tak šľachetne smýšľali, ako náš pán hlavný župan, ktorý teraz pri vysokej vláde pomoc hľadá pre bezprácný „umučný“ slovenský ľud!

Toto je člen ľudovej stany, ktorý nehľadá podnet k roztržitosťam medzi náboženstvom, ale pracuje v záujme pokojného živobytia a vyhľadávania vezdejšieho

chleba! Pracuje na hmotnom pozdvížení dobrého vlastneckého slovenského ľudu.

Čo sa týče tej jubilarnej slávnosti, ktorú má spradiť stolica k počte nášho pána ablegáta Petera Matúšku, posaváď sa len tiché prípravy robia. Že sa táto slávnosť pri všeobecnej účasti obecnstva prevedie, je viacej než istá vec, však nášho pána ablegáta každý volič si ctí. Že sa vyslancovi za každým nepodarí všetko to previesť, čo by rád previedol, zato nemožno jedine jeho robiť zodpovedným. Často sú okolnosti na príčine, často ale aj sami voličia. A tak tedy tí, ktorí ustavične roztrubujú, že Matúška za okres nič nespravil, mali by toto mať pred očima.

Keby len chcel dážď pršať. Polia sú suché, zem sa od suchoty pšká. S úctou Horný Lipták.

Orava, dňa 22. júla.

Mnohovážny Pán Redaktor!

Uplynulo viacej týždňov, čo som z našich krajov nič nového v tomto časopise nečítal; nemôžem sa tedy zdržať, aby z našej Oravy jedno-druhé nesdelil.

Začiatkom tohoto mesiaca mali sme v stolici vysokého hosta, totižto spišského biskupa, ktorý dňa 7-ho júla došiel do Oravy cieľom udeľovania sviatosti birmovania. V Kráľovanech ho uvítal tit. hlavný slúžny Caylaghy, v Párnici podžupan. V Zázrivej birmoval 8., v Podzámku 9., zatým v Nížnej, v Sedliackej Dubovej, vo Veľkej Vsi a v Dolnom Kubíne. Tento duchovný arcipastier bol všade vrele vítaný; k jeho počestnosti byly všade ozdobné brány stavané, len to škoda, že bol mrzký čas, lebo ustavične pršalo, preto sa ale pán biskup všade dobre cítil, nadovšetko ale v Podzámku a vo Veľkej Vsi, nad čím aj svoju úplnú spokojnosť opätne vyslovil.

Od jary sme už mali viacej veľkých dažďov, za ktorými tak veľké potoky prišli, že voda mnoho škody narobila. V Lokci zborila už skoro na poly hotový most; v Hruštine sobrala vyše storočný murovaný most. Jazy, hate, menšie mosty pobral príval.

Hneď po jary byly veľmi studené časy, ba aj mrazy; ovocia u nás nebude nič, lebo kvet zamrzol. Iné úrody sú veľmi pekné a žatva snáď bude hojná, jestli len búrka neznivočí peknú úrodu. Časy sú teraz veľmi horúce a už by sa veľmi zišiel tichý dážď, lebo švábka a kapusta vädne. Ľudia nakosili mnoho a pekného sena.

Medzi iným sa aj smutné pády u nás pridaly. Jeden Vasiľovec sa podrezal v Príslope, dotyčne v Račovej vyše Podzámku. V Kráľovanech sa utopil jeden faktor od firmy Popperovej. V žabiňskom lesiku sa obesila jedna žobráčka.

Aj smútok nás zastihol; totižto dekan a rim-ská farár dolnokubínsky zomrel.

Konečne musím sdeliť aj o dnešňajšom Ľudárskom shromaždení niečo, ktoré sa vydržiavalo v Dlbej. Zišlo sa asi tisíc duší, z ktorých dve tretiny byly deti a ženy. Rečník Krupec Rudolf neprišiel, a ostatní rečníci nič

iného nepovedali len to, čo ľudári u nás už dávno na podošvách rozniesli a zodrali. Veru klub ľudársky a centrum je veľmi chudobný na rečníkov, keď takých slabých rytierov poslali sem.

Jeden kat. farár poukázal ľudu na tých cudzích páňov, hneď sa ozval jeden gazda z Dlhej: „no videli sme my už aj iných páňov; — nech sa len oni dívajú pán farár, lebo tam i tak nevidávajú páňov.“

Ja sa nerozumiem do politiky, ani rečníkov neposudzujem, len to poviem, že rečníci nič súdeho nepovedali, a preto táto tak publikovaná ľudárska bromada skončila sa posmešne. Tunajší dolnokubínski inteligentní politici a známi ľudári tvrdia, že s týmto shromaždením v kubínskom okrese odhvízdali ľudovej strane.

O ľudárskych kňazoch hovoria — a to úplnú pravdu — že sa není žiadni politici; — lebo keď niečo chcú politisovať, už je tam kríz, viera, náboženstvo atď. Keď toto shromaždenie bolo, po mnohých farách už o 10-ej pred obedom bolo po službách Božích, len aby kňaz mohol ísť na shromaždenie. No kňazi by radi mávali — česť výnimkám — každú nedeľu a sviatok ľudárske shromaždenia, len aby nemuseli veriacim kázať a mládež vyzučovať. Hej! nauku by mali piľňovať! Že to zanedbali už celkom, tomu je nie liberálna vláda ani liberálna strana na vine, ale ľabostajnosť a lenivosť mnohých kňazov. Nuž ale jako účinkujú, takých majú veriacich. Ľud náš už je úplne presvedčený o falšných proroctvách ľudárskych kňazov, a preto na ohlasovania s kancľov, aby na shromaždenia do Dlhej čím v hojnejšom počte išli, odpovedali, že: to je len pre kňazov!

S úctou

Furman.

BESEDNICA.

Prečo som ostal sám.

Boly časy, milí priatelia, keď som mysleval, že srdce na svete niečo platí; keď som dúfal, že si s ním tiež niečo nadobudnem. Nepýtajte sa čo to bolo; siahnite si každý na prsá svoje, a z nich vám niečo riekne, ako smutné je to, keď má — človek samotným zostať, keď má — na veky bez niekoho byť, kto by s ním cítil a myslel, s ním sa snažil, radoval a smútil — navždy opusteným byť ako kôl v plote, až k tej jame, ktorá vezmúč čo zemi náleží, konečne každý sväzok aspoň pre tento zdejší život rozdeľuje.

Pričiňoval som sa v tomto živote, pracoval i staral, aby samotným zostať nemusel; opravdu, snáď málokto tak svedomite a smiem riecť, s takým vynasnažením, s takými obetami to robil, ako ja; v knihe osudu bolo to však inak predpísané a moja zmenka — nebola prijatá.

A čo bolo príčinou môjho nešťastia?

Puhá maličkosť, a stud a ľútosť sa ma zmoeňuje, keď spomeniem si na tú malichernosť, ktorá mňa o

vyplnenie najsladších nádejí a snáď tiež o niečo živú a snadnú prítulnosť k srdcu ľudskému pripravila: bola to — ale nech laskavý čitateľ sám najprv moju históriu vyslúchne.

Kedy som vlastne na ten stav, ktorý nám tak blaženou budúcnosťou kynie, jako ale teraz k svojej úteche pozorujem, veľmi zriedka kedy ja uskutočňuje — kedy som tedy vlastne na ten stav pomýšľať začal, nemôžem, chtiac byť svedomitým, bližšie určiť, podľa všetkého sa mi ale zdá, že to dosť dávno byť muselo. Myslieuky sú však ľahké, živobytie je ale ťažké; tak to zvlášte tiež pri mne bolo, a nechybovalo mi už mnoho od štyroch krížikov, keď som sa opravdu ku kroku tomu chystať mohol. Zatým som mnoho vytrpel, zkušil, áno už raz aj blízko smrti bol; bolužiať, že tá nemoc i druhú nešťastnú pamiatku mi zanechala. Keď som ale konečne videl, že vrecko stačí, bolo mi prvé obliadať sa po tej, ktorá by srdce moje naplniť, vrecko ale prázdniť pomáhať mala. Bolo mi pri tom trapno, lebo posaváď chránil som sa všetkých bližších známostí, riekol som si však: s chuťou do toho! a moje zámysly a obmysly padly na dcéru suseda v dome; dievča bolo pekné, hodné, a spev jej naplňoval cez dobrú čiastku dňa celý dom, a bezpochyby ozýval sa i u dolných a horných susedov. Ona nebola zlá a všetko sa dobre podávalo, ale nešťastná prechádzka urobila všetkému koniec.

Bolo nás viac a boli sme veselí; reč prišla na to a ono, na hlavu a bajúzy, na pleť a na vlasy a podobné. My sme sa viedli spolu, totiž ja s ňou, a bol som v najšťastnejšom rozmare.

„Čo sa toho týče,“ vravel som — „ja mám tiež —“

Bohvie ako som to vyslovil, čo mi teraz ešte ani z pera neide, ale tento raz bolo už to slovo vyletelo a s ním sa vytrhla tiež ruka mojej spoločnice z ruky mojej. Začervenala sa, potom niečo riekla, a dala sa do smiechu a všetci ostatní s ňou.

Mne bolo ako by ma bol polial studenou vodou a v ten čas som ovšem studené obkladky nepoznal ani liečivú ich moc. Videl som, že je po všetkom veta. Bol som rád, keď som sa mohol odporučať a chytré porúčal som sa i z toho domu, kde som bol ako na špendlíkach.

Zpočiatku mi bolo veľmi úzko; ale som si myslel: Nie je tak zle, aby nemohlo byť zas dobre, a zponenáhla vrátila sa mi zase moja dobrá myseľ. Nešlo to ale tak docela samo sebou.

Stalo sa, že ma povinnosť moja niekoľkokrát a dosť často ku jednej rodine viedla; boli to ľudia riadni, spôsobilí, a ja som bol — tiež spôsobilý; matka si mňa všimla a pozvala mňa častejšie, a ja som si to nedal niekoľkokrát povedať. Mali dcéru; tá síce nehovorila nič, ale pomaly začal som vravieť ja. Učinil som jej čo to k vôli, ona to laskave prijímala, ja som zvykal na ňu a ona sa stávala ku mne vždy prívetivejšou a tiež dôvernejšou.

Tá nešťastná vec väzela mi stále v myšli, ako čierna chmúra na kraji jasných nebies. „Čo sa mám naveky

bát?" myslal som si; „ona je hodná a rozumná, ja jej to sverím a bude koniec všetkému.“

Jako som myslel, tak som aj urobil. Vybral som si chvíľu, keď sa mi nová moja priateľkyňa zvlášte útlouou byť zdala. Matka vyšla za nejakým dohľadom von, a ja — ja pristúpil som s mojím úmyslom k dcére. Prvé slová nechcely von, ale súc odhodlaný, myslel som si: Skoč, oko alebo zub.

„Moja drabá,“ vravel som pre svoje uspokojenie, „a aby vás neklamal, musím vám rieciť, ač to snáď vo vašich očiach len maličkosť bude: ja mám —“

Sotva som to dorieknuť, odskočilo odo mňa prefaktné dievča, že som sa toho sám zľakol a opakovalo s úžasom to osudné slovo.

Čo by čitateľa nadarmo trápiť? Mne nevyrástly ani tu viacej ruže a nové priateľstvo skončilo sa tak ako to predošlé.

Ale bolelo ma to a ešte viac ako predošlá nehoda, a kým sa mi trochu vykúrilo z pomútenej hlavy, bolo mi o plných päť rokov viac ako prv a staroba moja začala sa už k piatemu krížiku nakloňovať. To, čoho som sa najviac obával, osud starého mládenca, zdal sa už odo mňa byť neodvratným a pomaly začínal som s kresťanskou trpelivosťou trochu tichšie o tom premýšľať.

Moja hodina však ešte nevypršala a ešte raz mala sa mi nádej zakmitať, ovšem aby nebo po jej zhasnutí tým zakabonejšie zostalo. Ja síce som starnul, ale srdce moje zostávalo ku podivu mladé, a cítilo ešte dobre silu v sebe, čokoľvek by na ňom bolo, urobiť niekoho svojou vrúcou láskou šťastným. A hľa poznal som sa so vzdialenou svojou príbuznou; bolo jej síce už niekoľko vyše dvadsať, ale proti mojím krížikom zdala sa mi mladou ako kuriatko; ona a jej rodina prišli neznámi do môjho mesta a môj strýček mohol im byť v mnohom nápomocným. Dievča, zdalo sa, že nejaký smútok tlačil: nuž jako že by nebol hľadel sestrenku potešiť?

Tak to pomaly šlo, pekne zvolna, ale predsa som bol, kým som sa k tomu odhodlal, tak ďaleko, že som sa sám svojich myšlienok zľakol. No, pomyslel som si, do trojice všetkého dobrého a sestrenka je sestrenka. A vidme, darilo sa to; vždy síce nebývala ešte docela veselou, ale predsa bola utišenejšou; mne sa zdá, že otec a matka tiež s ňou postrane vravievali — ačpráve mňa to dosť mrzelo — a keď som posledne i ja s ňou tiež prehovoril, nemuselo to už viac mňa mrziť. Ona si dala rieciť a ja bol som blažený; dohodli sme sa o všetkom a mali sme podpisovať manželskú smluvu. Posavád nič nevedela; ja som sa stal múdrejším a myslel som si: Konečne, čo je na tom, či to vie alebo nevie; nestane sa tým ani šťastnejšia ani nešťastnejšia. A muž má byť múdrejším.

Ale tá moja múdrosť bola predsa trochu vyklavá a keď prišlo k rozhodnému kroku, zvíťazila nado mnou svedomitosť. Moja sesternica namáčala už pero.

„Počkajte,“ vravel som, „je to síce hlúposť ale musím vám niečo prv sveriť.“

Ona hrala perom v kalamári.

„Milá sestrenka“ pošepťal som jej do ucha, „ja mám —“

Ona sebou trhla.

„Vy!?“ zvolala, a celý obsah kalamára vylial sa na smluvu; nešťastné to znamenie! . . .

A nebolo z toho zase skutočne nič. Ona by sa snáď predsa bola, ač nerada, zpomätovala, ja som ale videl, že ju to trochu premáhania stojí a nechcel som naňu doliehať. Zatým prišiel niekto, kto ju aj bezo mňa navždy potešil. Bola to nejaká staršia, neviem na jaký spôsob, prv prerušená známosť, a bezpochyby tiež i príčina jej smútku.

Teraz bola zase veselá, a ja — ja som sa stal tým tiež. — Ona bola najhodnejšia a najúprimnejšia zo všetkých, a tedy to mňa tiež najmenej bolelo; bolelo síce, ale trnie úračky nezostalo vo mne trčať.

Tak som zostal sám, milí priatelia! Vynasnažil a načakal som sa dosť; srdce moje myslelo to čo najúprimnejšie, a snáď by sa bola predsa mnohá mohla šťastnou so mnou stať. Mojím nešťastím bola prílišná svedomitosť — ale nie, nie, dobre som urobil; moje nešťastie bolo, že som cele oplešivel a že ku zakrytiu plešiny mal som — parochňu.

O škoduom hmyze ovocných stromov a jeho ničení.

Čo nám kazí ovocné stromy?

S roka na rok vzrastá tá škoda, ktorú spôsobuje pažravý hmyz. A je to vec tým smutnejšia, že táto škoda objavuje sa nielen vo veľkých zahradách veľkostatkárov a väčších gazdov, ale ešte aj na tých dvoch-troch stromoch, ktoré malí gazdovia mávajú pri dome.

Kde-tu síce vidno, že niektorí zasadia kde-tu dajaký stromček, ale keď už trochu vyrástol, nestarajú sa oň, neopatrujú ho.

A toto je veľká chyba. Tomuto treba odpomôcť a to čím skôr, lebo odstránenie tohoto zla nespôsobuje žiadne výdavky, iba dačo práce a aj to v zime, keď i tak nám času zbýva. No a odstránenie tohoto zla nielen nám slúži k prospechu, ale vyžaduje to aj zákon. Po-uevác ale vieme, že dobrý gazda sa rád učí a učí všetko, čo mu k dobru slúži, preto rozpovieme, čo treba urobiť, aby sa ovocné stromy od pažravého hmyzu zachránily.

Keď listy so stromov už poodpadávaly a vvideme do zahrady, spozorovať možno, že na niektorých stromoch predsa ostalo visieť niekoľko poskrúcaných listov. Darma ich otriasa vetor, ony nespádnú. A prečo nie? Preto, lebo ony sú tam priviazané, ony sú hniezda hmyzu.

Nuž a jako sa ony ta dostaly? Biely motýľ (slepé vtáča) cez leto naniesol vajíčka na list, tu sa vyliahly húsenice, ktoré nielen že poobžieraly zelené čiastky listu, ale sa aj zakrútily do pozostalej suchej časti listu a potom ho svojím pavučinovým vláknom o sneť pripevnily. V tomto zakrútenom hniezde prezimujú drobulinké nevyvinuté húsenice.

Tieto poškrúcané listy teda sú húseničie hniezda! Či sú ony malé, či veľké, všetky sú škodlivé pre stromy, lebo sú plné drobnými húsenicami.

Ale tieto škodníci nášho ovocného stromovia prezimujú nielen v takýchto hniezdach. Sú aj také fajty húseníc, ktoré sa len na jar ľahnu z vajíčiek, ktoré motýle cez leto na stromy sniesly. Často môžeme spozorovať na kôre starých stromov tmavo žltasté flaky, ktoré tak vyzerajú, ako kúsky práchna. Keď vrch takéhoto flaku soškrabeme, uvidíme, že pod ním nachodí sa množstvo húseničích vajíčiek. Býva ich pohromade 400—500, ba aj viac a na jar vyliahne sa z nich toľko húseníc. Tieto vajíčka pochodia od tak zvaného vlnového motýľa. Tieto húsenice tiež veľmi kazia ovocné stromy.

Okrem týchto sú aj také motýle, ktoré svoje vajíčka nesú na tenké snietky a tak ich ukladajú, že na snietke vyzerajú ako dajaká obrúčka, ktorá je tam tak pripevnená, že sa ľahko nedá sňať. Toto sú vajíčka obrúčkového motýľa.

Tak tie drobné húsenice, ktoré prezimujú v pozakrúcaných listoch, ako aj tie, ktoré sa na jar z vajíčiek vyliahnu, ohrožujú naše ovocné stromy a ukrácajú majiteľa stromov.

Jako máme čistiť ovocné stromy od hmyzu?

Aby sme si ovocné stromy od škodného hmyzu zachránili, netreba nám nič iného činiť, ako v jaseňi a v zime, ale do Jozefa na každý pád, soshierať tie húseničie hniezda a vajíčka, v ktorých bývajú tie húsenice, čo nám stromové listia poobzierajú. Toto sberanie hniezd môžeme kedykoľvek vykonať, len nech je jasné počasie. Na nízkokmenových stromoch môžeme to snadno vykonať rukami, ale na vysokokmenových starých stromoch často ani rebrík nám nestačí. V takomto páde treba nám upotrebiť nožnice na oberanie húseničích hniezd. Takéto nožnice možno kúpiť v každom železnom a semenovom kupectve. Dobré je, keď si každý väčší gazda aspoň jedny takéto nožnice zadováži; menší gazdovia aj po dvaja môžu si takéto nožnice spoločne kúpiť.

Tieto nožnice sa tak upotrebujú, že sa uviažu na jednu dĺžku, ale ľahkú žrd, aby sme ňou snadno dosiahnuť mohli aj na vyššie snety. — Jedna nožnica sa silno priviaže na vrchný koniec tej žrde, kdežto druhá sa nechá slobodne, ale priviaže sa na ňu dĺžka šnôra, ktorá až na zem siaha. Keď sa táto šnôra potiahne, nožnice sa zavrú a nimi odstrihne sa ten snet, ktorý sme nimi zachytili; rozumie sa, že len také snety a haluzky budeme odstrihovať, na ktorých sa nachodia húseničie hniezda alebo obrúčky. Keď sa konárik odstrihne, šnôrku popustíme a haluzka s húseničím hniezdom spadne na zem. Týmito nožnicami teda bez veľkých okolností aj s vyšších stromov dajú sa sobrať húseničie hniezda a potom sa majú spáliť, kdežto do dajakej plachty alebo nádoby so škriabané vajíčka vlneného motýľa môžu sa buď spáliť, buď do hnojnice zamočiť.

Ale aby táto práca bola dokoná, potrebné je náležite dohliadať, aby také haluzky nepozostávaly na stro-

moch, kde sa nachodia húseničie hniezda alebo obrúčky. A táto dohliadka je zvlášte vtedy nevyhnutne potrebná, ak prácu konali mladší robotníci, ktorí si prácu buď nevšímajú, alebo im rozum kto ho vie, kde chodí.

Taktiež potrebné je k tomu dohliadať, aby húseničie obrúčky nepozostávaly na plotoch, kôloch, stĺpoch alebo iných veciach, ktoré sa blízko ovocných stromov nachodia.

Podobne potrebné je pri oberaní húseníc poberať všetko ovocie, ktoré dajako ostalo na stromoch; treba so stromov poodpífovať všetky suché konáre, soškriabať dajakou tvrdou keťou všetok moch so stromov a vôbec treba odstrániť každú odškorenú kôru, ktorá býva útulkom všetkého škodlivého hmyzu nášho ovocného stromovia.

Máme sa o to postarať, aby sa všetky haluzky, spadnuté listie a vôbec všetko ráždie, ktoré sa nachodí poť stromami sobralo ešte pred nastúpením jara.

Ale tonto prácou sme ešte nevykonali všetko k zachráneniu ovocia. Jedno-dve hniezda alebo obrúčky húseničie ľahko nespozorujeme a tak sa môže ľahko stať, že čo sme aj soberali húseničie hniezda, v čas pučania stromov kde-tu objaví sa krdeľ húseníc. Preto sa radí, aby sme si ovocné stromy v čas pučania stromov častejšie prehliadli a kde obhryzené listy prezradzujú húsenice dokonale si poobzerajme stromy a bez meškania poberajme húsenice ešte prv, ako by sa po stromoch rozprchly a väčšiu škodu spôsobily.

Podobne treba zaobchodiť aj s pavučinovými húsenicami. Tieto sa obyčajne len vtedy objavujú, keď sú jabĺčka asi toľké ako orech a vtedy tieto húsenice svojimi pavučinami zakrúčia celú korunu jablôň a slivoňov. Takýto strom potom tak vyzerá, ako keď by mu korunu boli pokryli pavučinovou sieťou. V čas prvého objavenia týchto pavučinových húseničích hniezd, teda keď je zkaža ešte malá, možno ich ešte snadno odstrániť, lebo jedno-dve hniezda možno sňať aj zabradníkymi nožnicami; ale keď sme sa oneskorili a húsenice sa rozšírily, vtedy je už skoro nemožno zachrániť úrodu.

Hľa! Práca nenie to ľahká a k nej je aj dosť času. Preto teda usilovne očisťujme si ovocné stromy od škodlivého hmyzu asice nielen k vlastnému prospechu, ale aj preto, aby sme neprišli do potyku s vrchnosťou preto, že sme to zanedbali.

Nezabúdajme, že zákon prísne nakladá sobieranie húseníc a každý, kto má ovocné stromy, povinný je do pučania stromov, ale najneskoršie do konca marca sobrať húseničie hniezda a vajcia so svojich stromov a sobrať hniezda a vajíčka zničiť. Kto to nevykoná, pokutuje sa pokutou do sto korún a okrem toho na jeho útraty dá ich vrchnosť posberať.

Ale o tom som presvedčený, že poriadny hospodár, ktorý ešte dá dačo na svoju statočnosť, nie natoľko z obavy na trest, ale skôr k svojmu dobru bude nasledovať moju radu, ktorú som mu tu dal. Daj Bože, aby to tak aj bolo.

CHYRNÍK.

Sňatok v panovníckej rodine. Arciknieža Peter Ferdinand s najvyšším privolením jeho veličenstva zaslúbil sa so sicílskou knáznou Marion Kristinou Bourbon, s dcérou sicílskeho kniežata a casertanského grófa Alfonsa Bourbona a sicílskej knážny Antonie Bourbonovej. Arciknieža Peter Ferdinand narodil sa 12. mája 1874. a jeho sľúbenica 10. apríla 1877.

Arciknieža Jozef tieto dni navštívil rumunského kráľa Karola v Pelese.

Ovácie fõišpánovi. Úradníci liptovskej stolice na návrh nám. vicešpána Marcela Joóba mali poradu, z ktorej zaslali telegrafický pozdrav fõišpánovi Ludvikovi Kürthy z tej príležitosti, že už desať rokov stojí v čele liptovskej stolice.

Slávnosť v Kremnici. Pekná slávnosť odbývala sa 22. júla v Kremnici. V ten deň totiž Ján Kazy hlavný župan tekovskej stolice odovzdal ev. seniorovi Karolovi Raabovi rytiersky kríž rádu Franca Jozefa, ktorým ho jeho veličenstvo vyznačil za zásluhy nadobudnuté na poli cirkve a verejného života. Slávnosť počala sa službami Božími v ev. chráme, po ktorých obecnosť za zvukov hasičskej bandy tiablo na hlavné námestie, kde hlavný župan Kazy v sprievode peknej reči a za oduševneného eljenovania veľkého obecnosť pripnul rád na prse vyznačeného knáza. Popoludní v hostinci „U jeleňa“ bol na počtu Raaba veľký bankett, na ktorom krem početných hostí zúčastnili sa i kraj. vyslanci dr. Eduard Ámon a Pavel Szõts.

Kazateľ z kráľovskej rodiny. Knieža Bernadotte, druhorodený syn švédskeho a norvégskeho kráľa Oskára, je neúnavným kazateľom slova Božieho. Knieža, ktorý pred dvoma rokmi pojal si za manželku dvornu dámu Ebbu Munckovú, cestuje teraz po tých najsevernejších vidiekoch Norvégska a navštevuje osady Laponcov, kde im káže slovo Božie a pozoruje život tohoto zaostaleho ľudu.

Kráľ Gedelovu. Jeho veličenstvo počas svojho posledného pobytu v Gedelove od tamojšieho dekana farára Jozefa Pruzsinského dozvedel sa, že tamojšia škola je už malá a dobre by bolo, keby dievčence dostali osobitnú školu. Kráľ hneď sa postaral, aby pre gedelovské dievčence na jeho trovy sriadená bola škola. A kráľovská vôľa sa už aj splnila. Na tretí deň už zakúpili v Gedelove jeden dom, tak že už na jaseň tu sa budú nečít gedelovské dievčatá, pokým sa budova školy nevystaví. Keď kráľ z Gedelova odcestoval, dfa starej obyčaje aj farár dostavil sa na nádražie s ostatnými úradnými osobami. Keď panovník zbadal Pruzsinského, pristúpil ku nemu a rieknuť: „Do videnia, pán dekan! Nádejem sa, že keď sa v jaseň navrátim, že mníšky, ktoré budú dievčence vyučovať, budú už tu.“

Smrť Alfred, panujúci princ Sachsen-Koburgu a Gothy zomrel 31. júla v Rosenaue v 56. roku života svojho následkom jazykového raka. Zosnulý knieža bol druhým synom anglickej kráľovnej Viktorie. R. 1874. vzal si za manželku veľkoknážnu Mariu, jedinou dcéru cára Alexandra II. Zostali po ňom štyri dcéry. Zosnulý stál v pokrevensťve skoro so všetkými panovníckymi dvorami Europy.

Cirkevné vymenovanie. Jeho veličenstvo kráľ Karola Hottovinského, námestného dekana a farára v Balassa-Ďarmotách vymenoval za čestného kanonika ostrihomskej diecézy.

Srbský kráľ svojej sľúbenici. Ako známo, srbský kráľ Alexander zaslúbil sa s Dragon Mašinovou, peknou ale chudobnou vdovou. Srbského kráľa však chudoba nehatí a sám dal objednať vystrojenie pre svoju sľúbenicu. Nedávno do jedného najprvého obchodu vo Viedni prišla jedna pani a objednala pre istú „pani Schneiderovú“ v Belehrade svatobné šaty a hneď i nechala tam jedny šaty, aby slúžili za vzor. V obchode hneď vedeli, že „pani Schneiderová“ je falošné meno, lebo tak jakovosť ako i cena svatobných šiat zrejme poukazovala na to, že tie šaty nebudú pre mešťanskú mladuchu. Objednávajúca dáma nechala hneď aj hodný závdavok — v dukátoch. V ten istý deň neznáma dáma ešte i v druhých obchodoch kupovala na doplnenie výbavy pani Schneiderovej. Tajnosť až vtedy vyšla na slnko, keď časopisy priniesly chýr o sňatku kráľa Alexandra.

Vítazstvo uhorskej verejnej výučby v Paríži. Na svetovej výstave v Paríži zriedkavé vyznačenie dostala uhorská verejná výučba. Patričná sekcia výstavy totiž nie menej než dvaadvadsať vyznačení odhlasovala uhorským vystaviteľom, medzi ktorými na prvom mieste stojí uhor. kráľ. ministerstvo verejnej výučby. „Grand prix“ (veľkú odmenu) dostane teda uhorské ministerstvo výučby a hlavné a sídelné mesto Budapešť.

Dôstojníci ochrancami života. Pri Segedíne na rieke Tise mali pionieri cvičbu, pri ktorej jeden vojak padnul z člna do rieky a počal tonúť. Poručík Biró na to skočil za ním aby ho ratoval, vojak ale tak krčovite sa ho chytil, že dôstojník nemohol plávať a i sám nachádzal sa vo veľkom nebezpečí. Tu v najsvrchovanjšom čase skočil do Tisy aj poručík Szitznagel a oslobodiac svojho kamaráta Biróva, s týmto spoločnými silami vytiahli topiaceho sa vojaka. Obecnosť, ktoré sa dívalo na cvičbu pionierov, pripravilo sebaobetivým dôstojníkom hlučnú ováciu.

Mnoho je pomätencov. Úradný časopis posledne zas priniesol celý rad mien takých, ktorých pre choromyselnosť museli postaviť pod kuratelú. Od januára 2200 osôb museli postaviť pod kuratelú a lekársku opateru. Polovica pomätencov, 1100, sú diplomovaní ľudia, zväčša advokáti a sudcovia, 200 patrí ku robotníckej triede a ostatní sú zčiasťky vojenský dôstojníci, kupci a iného zamestnania. Vôbec všeobecne nápadné je, že počet pomätencov s roka na rok stále rastie.

Jubiläum nitrianskeho hlavného župana. Právomocenstvo stolice nitrianskej 26. júla usporiadalo peknú slávnosť na počtu hlavného župana Vilhelma Thuróczyho, ktorý už od desiatich rokov stojí na čele tejto stolice. Z tejto príležitosti Nitra bola ozdobená zástavami a právomocenstvo odbyvalo slávnostné valné zhromaždenie, na ktoré dostavilo sa mnoho výborníkov. Zhromaždenie zahájil podžupan Markhot, po čom vyslaná bola 20členová deputácia pre jubilujúceho nadžupana; deputáciu tú viedol Anton Lévy. Keď Thuróczy vstúpil do stoličnej dvorany, zhromaždení prijali ho hlučným éljenom; keď tieto ovácie utíchly, povstal krajinský vyslanec Gustáv Szulyovazky a v peknej reči pozdravil hlavného župana, líčiac jeho 10ročné účinkovanie na čele stolice. Hlavný župan na túto reč vrelými slovami ďakoval za vyznačenie a osvedčil sa, že kráčať chce vždy na ceste zákonnosti a spravodlivosti, ostanúc vždy verným synom stolice nitrianskej. Reč nadžupana prijatá bola s veľkým oduševnením. Po kongregácii šestnásť deputácií blahoželalo Thuróczymu. Popoludní o jednej hodine bol veľký banket, na ktorom súčasnilo sa vyše 250 osôb. Prvú zdravicu vyniesol nadžupan na jeho veličenstvo kráľa. Za ním kraj. vyslanec Imrich Janits pozdravil hlavného župana, vyslanec Desider Szulyovszky zas na manželku županovu, pani Zuzanu Thuróczy rod. Tóth; za týmto honvédske plukovník Balázs vyniesol zdravicu na hlavného župana a podžupana Markhota, na Kolomana Szélla a vládu. Počas bankettu došlo mnoho blahoželajúcich telegrammov, medzi inými aj vrelý telegramm od ministerského predsedu Szélla, ministra Wlassicsa a Hegedüsa, jako i od kaločského arcibiskupa Juraja Császku a biskupa Imricha Bendeho.

Pre podozrenie. U Bélu Galla, statkára v Dióde ztratil sa jedon pár strieborného stolového náčinia a statkár upodozrieval svojho sluhu Bélu Papa z krádeže. Sluha tak si pripustil k srdcu ťažké upodozrievanie, že sa obesil. Keď potom statkár dozvedel sa o samovražde svojho sluhu, to tak účinkovalo na neho, že srdcovou porážkou trafený mŕtvý klesnul na zem.

Vie čítať z očí. Ján Laki-Bakits úradník v Budapešti je známy tým, že vie čítať z očí, čo i teraz pekne dokázal. Do jedného hostinca v hlavnom meste prišiel jeden mladý pár a Bakits, ktorý tam sedel, hneď vyčítal im z očí, že si na zlom lámu hlavu, že sa chcú zbaviť života. Bakits šiel hneď na policiju a vyslaný tajný policajt ďalej pozoroval mladý pár. A skutočne mladík's devou onedlho šli k Dunaju a tam chceli skočiť do rieky, ale policajt ich v tom úmysle prekazil. Pri výsluchu vyznali, že sa milujú, ale ich snátek prekážajú veľké ťažkosti, a preto sa chceli zbaviť života. Oba potom museli na svoje čestné slovo prisľúbiť, že nikdy viac neurobia pokus samovraždy. Na druhý deň mladý človek navštívil Jána Bakitsa a vrele mu ďakoval, že rátoval jemn a jeho sľubenci život, lebo že už odtedy obanovali svoj nerozvažný skutok, ba vyskytla sa i nádej, že sa budú môcť sobrať, a preto pod jedným hneď i povolal svojho ochrancu na veselie, čo pravda Bakits s radosťou prijal.

Ruskí vojaci — strachopúti. V pohraničnom ruskom mestečku Czenstochowa 30. júla zastrelili šest ruských vojakov, lebo ušli od svojho pluku, ktorý mal odísť do Číny. Títo šiesti vojaci báli sa vojny a preto prv než pluk odcestoval — ušli. Chytili ich a vojenský súd odsúdil ubehlikov na smrť guľou.

Pre vrabca. V susedstve hlavného mesta, na Čepelskom ostrove pekársky tovarýs Jozef Kovács tak zbil jedného 13ročného chlapca menom Wintera preto, že mu ukradnul jedného vrabca, že chlapec zomieral keď ho viezli do nemocnice. Surového pekára chytili.

Samovražda jednej poštarčky. Etela Szabó poštarčka z Fokszabadu s jednej parolode skočila do jazera Blatna. Jej klobúk a rukavičky našli na lodi. V samovražde nikto ju nemohol prekaziť, lebo nespozorovane vrhla sa do jazera. Čo nešťastnicu poblo ku samovražde, nevedno.

Neopatrnosť. Emilia Tábori 23ročná slúžka u dra Mórica Palugyayho v Malej Paludzi (Liptov) aby rýchlejšie rozložila ohňa v sporáku, poliala drevo petrolejom. Drevo vzbĺklo plameňom, ktorý šľahol i na blízko stojacu flašu. Petrolej vo flaši vybuchol, šaty slúžky sa zapálily a vzdor tomu, že jej pani hodila na ňu pokrovec a tak udusila plameň, úbohá slúžka utrpela také popáleniny, že po dvojdňovom trápení skonala.

Pustošenie rýb vápnom. V meste Székely-Udvarhelyi pri stavbe domu vodou obliate vápno rozhodilo veľkú kašňu a vytieklo do blízkej rieky. Vápno usmrtilo všetky ryby v rieke asi v diaľke dvoch kilometrov, tak že o krátky čas tisíce a tisíce otrávených rýb plávalo na povrchu rieky. V Székely-Udvarhelyi, jako i v susedných obciach ľud vyhrnul sa ku rieke a košami lovil vápnom usmrtené ryby.

Nezdarehá partia. Istý trestanec v Cayenne, vo francúzskej kolonii trestnickej v Južnej Amerike, kam len väčší zločinci bývajú deportovaní, uchádzal sa o povolenie aby smel sa oženit so ženou, ktorá tam bola tiež k nútenému pobytu odsúdená. Ponevác ale bol patričný trestanec v soznamoch zapísaný jako ženatý, bol zaslaný prv do Francúzska k patričným úradom dotaz, či jeho manželka ešte žije. Ale odpoveď dlho nedochádzala, tak že netrpezlivý ženich znova o toto povolenie žiadal. Guvernér pri tom sa ho tázal, či by snáď mohol nejako dokázať, že prvá jeho žena už nežije. — „Ale milostpane,“ odvetil deportovanec, „podívajte sa do mojich listín, prečo som bol vlastne sem poslaný; veď som sa dostal do Cayennu len preto, že som zavraždil svoju ženu!“ — A bolo tomu skutočne tak, jako hovoril. Bolo mu tedy udelené povolenie, aby sa mohol so svojou vyvolenou oženit. Tu však ale nevesta nechcela o ženíchovi ani počut, ponevác sa dozvedela o skutku svojho záletníka a tak celá partia bola zmarená.

Civillista čínskeho cisára. Panovník čínskej ríše nedostáva, tak jako panovníci europští, civillistu od štátu, lež niektoré dane a poplatky cudzincov tvoria jeho dôchodok. Mimo tohoto sú niektoré čínske mestá povinné dodávať panovníkovi potraviny a umelé výrobky. Ovšem

že takéto mestá menšiu štátnu daň platia. Tak dodávajú niektoré mestá plodiny múčne a strukoviny, niektoré rižu, iné zas čaj, ryby, dobytok, drúbež, hodvabné látky, slamenné klobúky, opice atď. Opice prichádzaly v Číne ešte pred 30. rokmi dobre pripravené na cisársky stôl. Tieto veci ukladajú v skladoch cisárskeho paláca. Jednu časť upotrebia pre dvor, časť rozdeľujú medzi cisárskymi úradníkmi, pravda že im cenu darovaných článkov srazia potom s platu. Tak na pr. dostane čínsky cisár ročne asi 9000 kusov hodvabných ručníkov, z ktorých jednu časť rozdeľujú. Na počiatku minulej zimy boli rozdávané v čínskom cisárskom paláci kožuchy, hodvabné kazajky, čapice a ručníky vo veľkom množstve. Aj cisárka osobná stráž obdržala podobné dary.

K U O B R Á Z K U.

Na salaši.

Starý bača šiel dávať počet zo svojho gazdovania pánovi a stádo za ten čas sveril na svojho nádejného nástupcu, lebo veru starému teraz veľmi často prichodí na um tá náta:

Ja som bača starý —
Nevládzem za vami.

Ale veru mladý strážca unavený usnul a teraz ovečky, nad ktorými mal strážiť, strážia ony nad ním. A keď usnul mladý bača, prečo by si nezdremnul i Dunčo, ktorý i tak celé noci stráži stádo pred mackom. I ten sa uložil k svdymu mladému veliteľovi a driema. A tak teraz sa stalo, že ovečky strážia svojich strážcov.

Cena potravných článkov.

Budapešť, 3. augusta.

V budapeštianských tržniciach predávaly sa podrobne nasledovné potravné články za tieto priemerné ceny:

Mäso: *Hovädzina* predok 100, zadok 112, polievková 122, jazyk 120, obličky, ľadviny 180, čistené 340 halierov za 1 klg. — *Barančina:* predok —, zadok — h'ov. — *Telacina:* predok 108, zadok 120, stehno 200 h'ov za 1 klg. — *Bravčovina:* 112, stehno a lopatka

120 h'ov za 1 klg. — *Šunka:* pražská 180, surová 140 h'ov za 1 klg. pri kúpe najmenej 5 klgrov.

Masť: Sviňská 108 h'ov, loj 106 h'ov, slanina ku roztopeniu — h'ov a husacia masť 250 h'ov za jeden kilogramm.

Drúbež: Za jedno kura 80, sliepku 140, kohúta 180 h'ov. Za jednu kačku 240, za tučnú mladú hus 480 h'ov. — *Očistená drúbež:* kura 80, sliepka 140, kapuň 240 h'ov, tohoročná hus 400 halierov (za jeden klg. tučnej husy 100 h'ov), morka za kilo 130 h'ov, kačka za kus 260 h'ov.

Vajcia: Ku vareniu väčšie 8 kusov za 40 h'ov, menšie 48 kusov za 2 koruny, ku čaju 7 kusov za 40 h'ov.

Ryby: Kapor 240, sumec 180, štika 140, zubáč 200, jesater 280, okuň 160 h'ov za klg. **Raky:** kus za 14 h'ov.

Rozličnosti: Maslo gazdovské 180, ku čaju 240 h'ov za 1 klg. Tvaroh 36 h'ov za kilo. — Smotana 70 h'ov za liter. — Pár holubov 120 h'ov, divá hus —, divá kačka —, jarabica 120 h'ov za kus. — Zajac za kus — kor. — h'ov. — 1 klg. divej svine — h'ov, celé stehno srny — kor. — Zemiaky nové 20 h'ov za klg.

Múka: Pšeničná múka predávala sa za tieto priemerné ceny:

číslo:	0	1	2	3	4	5
kor.	25.80	24.50	22.90	21.80	21.40	19.90
číslo:	6	7	7½	8		
kor.	17.90	15.30	14.80	10.80		

Pšeničné otruby drobné po kor. 8.40, hrubé po 8.60.

Zeleniny: *Zemiaky ružiaky* kor. 2.80—3.60, žlté kor. 4.20—4.60, rožky kor. 7.00—7.20, biele kor. 2.80—3.00 za metr. cent *Kapusta* (v hlávkach) za kus 28 hl. kor. — *Cibuľa* kor. 5.00—8.40 m. c. *Zeler* 100 kusov — — *Nové uhorky:* za kus 26 halierov.

Strova: *Hrach* nový liter 26 hal., čistený starý 18—30 hal. za liter. *Sošovica:* domáca 16—24 za klg. *Rižu* 20 h'ov za kilo. *Zelená fazuľa nová* 28 hal. za klg.

Chlieb: miestny od pekára biely 26—30 h'ov, čierny 20—22 h'ov za kilogrammu.

Budapeštianska bursa s úradným značením cien dňa 3. augusta.

O b i l i e	Jakosť šlá hekt.	Za 50 kilogr.		Cenné papiere	Peniaze kor.	Tovar kor.	Cenné papiere	Peniaze kor.	Tovar kor.
		od	do						
Pšenica banátska	75-81	6.95	7.40	Štátny dlh.			Prvá uhor. poisť. spol.	4850	4750
peštianska	75-81	6.90	7.35	(Za každých 100 korón)			Pešť. uh. kupec. b.	2590	2630
stolnobebradská	75-81	7.00	7.60	Uhorská zlatá renta 4%	96.00	96.50	Pešť. prvá vlast. sporiteľňa	15900	15900
Kas (šito)	70-78	6.50	6.70	Uhorské regálové úplisy 4½%	98.30	99.05	Šalgó-tarjána bňa na uhlie	624.00	627.00
Jačmeň na krm.	60-68	5.90	6.10	premiové úplisy	158.00	159.00	Záložné listy.		
na pátku	62-64	5.60	5.80	Uhorská liasko-segedínska po-			Uhorského pozem. úverkového		
na várku	64-66	—	—	lička 4%	139.50	140.00	ústavu 4%	91.15	92.00
Ovsa	39-41	5.00	5.40	Uhorská žel. pošt. 4½% v sl.	100.50	101.50	Uhorského úver. záložného ús-	98.00	99.00
Kukurica	—	6.10	6.25	vyžskové úplisy 4½%	90.50	91.50	tavú 4½%	114.00	115.00
Prosno	—	5.00	5.30	Spoločná pošt. v bež. penia-			Uh. úver. ústavu s premiou 4%		
ječica	—	12.75	13.25	zoch 4½%	97.30	97.85	P e n i a z e.		
Dateľinové semá, luc.	—	—	—	Žreby.			Cisársky dukát	11.37	11.45
červené	—	—	—	Spolku „Jó gáiv“	6.00	6.50	Dvadsať-frankovník	19.33	19.39
Sviňská masť poľnánska	—	54.50	55.00	Uhorského „Červené okriča“	19.60	20.00	Nemecká ríšska mairka	118.50	118.70
vidiecka	—	—	—	Rakúskeho	42.50	43.50	Striebro	—	—
				Basilika	12.00	13.00			

Tlačou cis. a kráľ. dvornej knižničiarne Viktora Hornyánszkeho v Budapešti.